

‘Overstappen naar led was voor ons een no-brainer’

FC Dordrecht investeert in nieuwe verlichting voor stadion

Tot voor kort waren er slechts twee clubs in Nederland die met ledverlichting een lichtshow kunnen geven in hun stadion: Ajax en PSV. Sinds september mag zich een derde club in dat rijtje scharen: FC Dordrecht. De club uit de Keuken Kampioen Divisie liet deze zomer de volledige verlichtingsinstallatie vernieuwen in het stadion en dat levert, naast een lagere energierekening, tal van nieuwe mogelijkheden op.

Auteur: Nino Stuivenberg

Eind vorig seizoen (2018/2019) kreeg FC Dordrecht slecht nieuws van de KNVB. Uit de jaarlijkse metingen was gebleken dat de lichtinstallatie van de club niet meer voldeed aan de normering voor clubs in het betaald voetbal. De verlichting moet horizontaal minimaal 800 lux halen voor de licentie en tv-uitzendingen, maar bij de gasontladingslampen van FC Dordrecht was dat niet het geval. Daarom moest de club nieuwe verlichting aanschaffen om in het seizoen 2019/2020 weer aan de normering te voldoen – en een forse boete te voorkomen. Uiteindelijk viel de keuze op volledig nieuwe ledverlichting, maar daar ging wel een bijzonder traject aan vooraf.

Rekensom

FC Dordrecht werkte in eerste instantie met de eigen leverancier aan een oplossing voor de defecte gasontladingslampen. Via een sponsor van de club kwam ook Martin Bolderman van Sportverlichting.com met FC Dordrecht in contact. Hij besloot vrijblijvend te bellen en bij de club op gesprek te gaan om mee te denken over een vervangingsplan. FC Dordrecht heeft verschillende opties overwogen. Het meest voor de hand liggend en het goedkoopst leek om alleen de defecte gasontladingslampen te vervangen door nieuwe exemplaren. De kosten:

zo'n 15.000 euro. Een betaalbare investering, maar een die minder voordelig is op de lange termijn. Een jaar later is immers weer een deel van de lampen defect en zijn er weer vervangingskosten. Een alternatief dat de club overwoog, was daarom een hybride-variant, waarbij defecte gasontladingslampen vervangen worden door ledlampen en de armaturen zo op termijn volledig led zijn. Vanwege de verschillende kleuren licht en de temperatuurverschillen viel echter ook die optie af.

Sportverlichting.com besloot daarom om een lichtplan op te stellen waarbij alle gasontladingslampen werden vervangen door ledverlichting. Bolderman vertelt: 'De uitdaging was om binnen dezelfde begroting een plan te maken waarbij we het volledige stadion in ledverlichting zouden zetten. Wij kunnen ook een leaseconstructie maken en hebben op die manier een financieringsvoorstel opgesteld waarbij FC Dordrecht volledig kon overgaan op led, zonder dat te voelen in de begroting.' In een businesscase zette Bolderman de jaarlijkse kosten naast elkaar voor de komende vijf jaar. Door de besparing op energiekosten verdient de club een groot deel van de lease weer terug. Maar het voornaamste voordeel is natuurlijk dat FC Dordrecht geen grote initiële investering

hoeft te doen bij de overstap naar ledverlichting. Na de leaseperiode van vijf jaar wordt FC Dordrecht zelf eigenaar van de ledverlichting.

Snel akkoord

Bolderman presenteerde zijn voorstel aan de club, die daar volgens hem zeer in geïnteresseerd was. Dat blijkt, want een kleine twee weken later – op 9 juli – ging FC Dordrecht al akkoord. 'Het is allemaal heel snel gegaan,' zegt de oprichter van Sportverlichting.com er zelf over. De volgende uitdaging diende zich daarna direct aan. Op 9 augustus, precies een maand na het sluiten van de deal, stond de eerste thuiswedstrijd namelijk al op de planning en moest FC Dordrecht aan de normering voldoen. Vanwege de productietijd was volledige vervanging binnen vier weken niet mogelijk, dus vroeg de club – met assistentie van Sportverlichting.com – dispensatie aan bij de KNVB. Die kwam er, waardoor beide partijen in ieder geval tot 1 september de tijd zouden hebben om aan de normering te voldoen en de nieuwe ledverlichting op te leveren.

In de daaropvolgende weken werden de gasontladingslampen vervangen door ledverlichting. Sportverlichting.com installeert ledlampen van zijn drie partners: Philips, AAA-Lux en Lumosa. 'Hierdoor kunnen wij per situatie bekijken welk type armatuur het geschiktst is,' legt

ren van Lumosa (CS860 Pro), die 1.600 watt per stuk verbruiken. De energierekening zal daarmee aanzienlijk lager uitvallen.

Trots

En, belangrijker nog: de verlichting voldoet weer aan de normering. Bij de keuring werd 984 lux gehaald (waar 800 het minimum is) en scoorde de verlichting 0,9 op gelijkmatigheid. 'Dat is extreem hoog,' vertelt Hans Sanders van Lumosa trots. Volgens Sanders komt dat door de samenstelling van de armaturen. 'Per armatuur gebruiken wij verschillende ledmodules, in totaal acht per armatuur. Deze worden individueel uitgericht, waardoor je meer lichtbronnen hebt en dus ook meer gelijkmatigheid.' Verder is Lumosa CS860 Pro voorzien van een speciale driver, waardoor de ledverlichting niet flinkt in full HD-beelden of slow motion.

FC Dordrecht kan de ledverlichting bedienen met Lumosa Touch. Dit systeem werkt met de bestaande stroomkabels en het is een gesloten systeem, waardoor het niet beïnvloed wordt door storingen van buitenaf. Een van de functies in Lumosa Touch is planning, waarmee de club van tevoren precies kan instellen wanneer het licht moet branden. Sanders: 'De verlichting is zo volledig te automatiseren: zonder op knoppen te drukken gaat hij uit of aan. Verder kunnen gebruikers van Lumosa Touch in de

nieuwe update een indicatie zien van hun stroomverbruik; we geven exacte informatie over het aantal branduren per armatuur.'

Spectaculaire lichtshow

Op 20 september speelde FC Dordrecht de eerste thuiswedstrijd onder ledverlichting tegen Helmond Sport. De club is zeer tevreden over de overstap, vertelt commercieel directeur Rik Maaskant. 'Toen we de gasontladingslampen moesten vervangen, vroegen we ons af of die nog wel van deze tijd zijn. Door het aantrekkelijke kostenplaatje was de overstap naar led voor ons interessant. Ledlampen hebben een veel langere levensduur en ze zijn erg duurzaam. Voor ons is dat belangrijk, omdat de ledlampen op termijn ook een nieuw of verbouwd stadion moeten verlichten. Door een partnerpakket te sluiten met Sportverlichting.com is de investering voor ons mogelijk. We profiteren er allebei van: wij met nieuwe verlichting, en Sportverlichting.com kan zich met ons als referentie breder profileren in de voetbalmarkt.'

De verschillen tussen beide systemen zijn groot, merkt de club nu al. De oude verlichting kon alleen per mast aan- of uitgezet worden; een tussenweg was er niet. Dat is bij de nieuwe verlichting, die uitgerust is met een digitaal lichtmanagementsysteem, wel anders. Het licht in het stadion kan nu per procent

Na de leaseperiode wordt de club eigenaar van de ledverlichting

Bolderman uit. 'In dit geval hebben we gekozen voor Lumosa, omdat deze installatie veel mogelijkheden biedt zonder extra investering.' Voor Lumosa een mooie primeur, want het is voor dit bedrijf de eerste verlichtingsinstallatie in het stadion van een betaaldvoetbalclub in Nederland. FC Dordrecht beschikte eerst over 80 armaturen (verdeeld over vier masten) die 2.350 watt per stuk verbruikten. Met de nieuwe installatie heeft de club slechts 64 ledarmatu-

Sportverlichting.com aan het werk in het stadion

Martin Bolderman van Sportverlichting.com

Rik Maaskant, commercieel directeur FC Dordrecht

Met nieuwe ledverlichting zet het stadion van Dordrecht weer een stap vooruit.

‘Diverse clubs hebben al navraag bij ons gedaan over de nieuwe verlichting’

gedimd worden. ‘In de programmatuur kunnen we nu vrijwel oneindig variëren’, zegt Maaskant. ‘Handig als we bijvoorbeeld een Business Club-avond organiseren. We zetten de verlichting dan op een paar procent aan; dat levert meteen een heel andere sfeer op.’ Een van de andere nieuwe opties is het geven van een lichtshow – iets wat tot nu toe alleen Ajax en PSV konden doen. Sportverlichting.com en Lumosa hebben samengewerkt aan een lichtshow op maat, zodat FC Dordrecht deze voor wedstrijden kan afspelen als de spelers het veld op komen. Deze wordt nu standaard afgespeeld bij thuiswedstrijden.

Interesse van andere clubs

Maaskant ziet dat de nieuwe verlichting niet onopgemerkt gebleven is. ‘Veel bezoekers hebben al versted gestaan van onze lichtshow. Ik geloof niet dat we hiermee direct meer mensen naar het stadion trekken, maar de kwaliteit van het licht is echt veel beter. Voor de televisiekijker is dat ook beter. Ik kijk zelf weleens naar andere wedstrijden in onze competitie, en dan vraag ik me af of de verlichting wel altijd aan de normen voldoet. Het licht is dan vaak wat vlekkerig; daar hebben wij nu geen last meer van. Diverse clubs hebben zelfs al navraag bij ons gedaan over de ledverlichting, dus als voorloper in de Keuken Kampioen Divisie hebben we wel iets losgemaakt. Het is heus niet zo dat alle clubs nu à la minute overstappen op ledverlichting, maar als lampen aan vervanging toe zijn, gaat dat echt wel gebeuren.’

Hoewel het sportief wat minder gaat met FC Dordrecht, behoort de club qua accommodatie in ieder geval tot de top. Maaskant: ‘Het past bij onze ambities op de langere termijn; we zijn onze accommodatie echt aan het opschalen.’ Vorig jaar werd de kunstgrasmat in het stadion immers ook al ingeruild voor een hybrideveld: Greenfields Xtragrass. Hiermee steeg de club ineens naar de top van de VVCS-Veldencompetitie. Wat Maaskant betreft, is ledverlichting de kers op de taart voor het stadion. ‘Goede verlichting zorgt voor meer sfeer in het stadion en geeft het extra cachet. De keuze voor led was bij ons overtuigend, een echte no-brainer.’

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/31706/overstappen-naar-led-was-voor-ons-een-no-brainer